

INLICHTINGEN
SAMENVATTING

(I.S.A.M.)

5/77

**Afdeling: Inlichtingen en
Veiligheid.**

's-Gravenhage, 26 mei 1977.
Prins Clauslaan 8
Tfn 81 43 21

Nr. : AIV/0964/ G-77

Aan:
Zie verzendlijst

zur Luchtm. attaché
162/77
1-6-77

INLICHTINGENSAMENVATTING
(ISAM 5/77)

Deze ISAM is een nationaal inlichtingendocument.
Behoudens voorafgaande toestemming van het Hoofd
van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van
de Luchtmachtstaf mag de inhoud niet

- a. ter inzage worden gegeven aan buitenlanders;
- b. ten overstaan van buitenlanders in discussie worden gebracht;
- c. worden gekopieerd.

VERZENDLIJST, behorende bij Inlichtingsamenvatting nr. 5/77,
d.d. 26 mei 1977.

<u>Aan:</u>	<u>Ex.nr.:</u>	
Chef Staf (Luchtmacht) van de Inspecteur Generaal der Krijgsmacht	1	1)
Chef Defensiestaf t.a.v. Hoofd SIDS	2	
C- CTL	3	
C- Vlb Soesterberg	4	
C- Vlb Leeuwarden	5	
C- GPLV/Vlb Deelen	6	
C- Vlb Volkel	7	
C- Vlb Eindhoven	8	
C- Vlb Twenthe	9	
C- Vlb Gilze-Rijen	10	
C- 12GGW	11	
C- 3GGW	12	
C- 5GGW	13	
C- CRC/MilATCC	14	
C- LVM Groep	15	
C- 1LK t.a.v. C- ASOC	16+17	
C- CLO	18 t.e.m. 20	2
C- LIMOS	21	
C- LETS)		
C- KKSL)	22	
C- KLS tevens Vlb Ypenburg	23	
Directeur Luchtmacht Stafschool	24	
Lumat	25	1)
LuLaMarat	26	1)
LuLaMarat	27	1)
MaLumat	28	1)
Lumat	29	1)
LaLuMarat	30	1)
LaLumat	31	1)
LuLamat	32	1)
LaLuMarat	33	1)
LaLuMarat	34	1)
<u>d.t.v.:</u>	35	

<u>I.a.a.:</u>	
Voorzitter van het Comité Verenigde Inlichtingen- diensten Nederland	36
Hoofd MARID	37
Hoofd LAMID	38+39
Hoofd IDB t.a.v. Lu-Liaison Officier	40
DPKLu	41
DMKLu	42
	43

	<u>Ex.nr.:</u>
NMR-Neth. SHAPE t.a.v. Maj. [REDACTED]	44
NMR-Neth. AFCENT t.a.v. Maj. [REDACTED]	45
NAK-2ATAF t.a.v. Lt-Kol. [REDACTED]	46
Neth. Support Unit AAFCE t.a.v. Lt-Kol. [REDACTED]	47
C- 1LVG	48

Intern aan:

BDL - PCLS - SCO - SCPI	49
H- AOD)	
H- ALBV) ter circulatie	50
H- AV)	
H- AOB	51
H- API	52
DEBKLu - SCFin - SCAut - SCOrg	53
H- Sectie Contra Inlichtingen	54
Archief AIV	55

-
- 1) ter info, daarna retour aan het Hoofd van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van de Luchtmachtstaf.
 - 2) ex.19 en 20 ter info, daarna retour aan het Hoofd van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van de Luchtmachtstaf.

I N H O U D S O P G A V E

	<u>Blz.:</u>
<u>HOOFDSTUK I - FEITEN EN ONTWIKKELINGEN</u>	I.1
<u>Warschau Pact Algemeen</u>	I.1
<u>Uitbreiding bommenlast</u>	I.1
<u>Nieuwe FITTER-versie</u>	I.2
<u>Minder mibows bij Lange Afstands lsk</u>	I.2
<u>HIP-D</u>	I.2
<u>"Ground-attack" versie van de Tsjechische straaltrainer</u>	I.3
<u>L-39 ALBATROS</u>	I.3
<u>Mobilisatie oefening in de DDR</u>	I.4
<u>Belangstelling van Russische Mindef voor lsk</u>	I.4
<u>WP vliegtuigen naar Le Bourget</u>	I.4
<u>Levering van Sowjet SA-3 GOA raketten aan Peru</u>	I.4
<u>Warschau Pact lsk en lvd eenheden tegenover de Centraal Europese Sector</u>	I.5
<u>Vlieg- en oefenactiviteiten in de DDR, Polen en Tsjechoslowakije</u>	I.5
<u>Voorlopige evaluatie troepenrotatie door de lucht</u>	I.7
<u>Vliegtuigvervangingsprogramma in de "forward area"</u>	I.8
<u>Demonstratie inzet "ground attack" helicopters t.b.v. NSWP lsk</u>	I.8
<u>Ontwikkelingen m.b.t. g/l gw bij NSWP strijdkrachten</u>	I.9

	<u>ODD PAIR hoogtezoekradar op niet-Sowjet radar</u>	Blz. : I.9 + bijl. (5 blz.)
/	<u>HOOFDSTUK II - KORT OVERZICHT VAN DE WP EOVCAPACITEIT</u>	II.1/II.7 + bijl. (10 blz.)
/	<u>HOOFDSTUK III - OVERZICHT NATO-NAMEN EN SOWJET BENAMINGEN VAN SOWJET BLOK VLIEGTUIGEN</u>	III.1/III.9
/	<u>HOOFDSTUK IV - CUBAANSE AANWEZIGHEID IN HET MIDDEN-OOSTEN EN AFRIKA</u>	IV.1/IV.6 + bijl.
/	<u>HOOFDSTUK V - TERRORISME ALS MILITAIR INSTRUMENT</u>	V.1/V.5 + bijl. (4 blz.)
/	<u>HOOFDSTUK VI - SPIONAGE CONTRA AFCENT</u>	VI.1/VI.4

HOOFDSTUK V - TERRORISME ALS MILITAIR INSTRUMENT

1. In de hedendaagse internationale samenleving ziet men het verschijnsel van het terrorisme meer dan eenmaal de vorm van een gewapend conflict of oorlog aannemen. De complexe aard van het verschijnsel, de verscheidenheid van ideologieën die het terrorisme aanbevelen, de veelheid van wapens en tactieken maken het terrorisme en zijn bestrijding tot een uiterst gecompliceerd vraagstuk. De oorzaken van het terrorisme kunnen sterk variëren, in vele gevallen spelen meerdere motieven tegelijkertijd een rol. Niet zelden zijn de oorzaken sociaal (Uruguay), raciaal (militante ethnische groeperingen in de VS) of politiek (anti-Batista/ anti-Castro Cubanen; Noord-Ierse Katholieken/ Noord-Ierse Protestanten, enz.) In tal van instanties wordt door een deel van de bevolking uit maatschappelijke onvrede, uit nationale aspiraties e.d. een ander bevolkingsdeel, of een buitenlandse tegenstander, met het strijdmiddel van het terrorisme bestookt en beoorloofd. Terrorisme kan als de meest anarchistische vorm van "vrijheidsstrijd" worden omschreven. Daarbij dient men uiteraard niet het aspect van systematische voorbereiding over het hoofd te zien. Voorzover het terrorisme als een vorm van gewapend conflict kan worden opgevat en de politieke terrorist (de "vrijheidsstrijder") als soldaat optreedt, kan ook van de militaire reikwijdte van het vraagstuk van het terrorisme gesproken worden.

2. Van een militaire dimensie is met name sprake, wanneer het terrorisme de "geregelde oorlogvoering" vervangt, zoals in het geval van de Palestijnen tegen Israël. Zo was de terroristische actie die de Palestijnse Zwarte September-beweging in 1972 tegen de Israëliische sportlieden in het Olympische dorp uitvoerde in feite een "militaire operatie". Voorts treedt het militaire aspect van het terrorisme veelal naar voren wanneer het terrorisme in combinatie met geregelde militaire operaties wordt aangewend, zoals het geval was in Cuba (tegen het bewind van Batista) en in Vietnam (tegen Saigon). Ook wanneer het terrorisme, zoals in Noord-Ierland, door een bevolkingsdeel tegen een ander bevolkingsdeel of buitenlandse mogendheid wordt gehanteerd, kan van aanwending van terrorisme als een militaire taktiek gesproken worden. Terrorisme kan door een buitenlandse mogendheid of door inheemse opstandelingen als een "militaire" taktiek worden aangewend

om aan de economie

om aan de economie schade te berokkenen. De verslechtering van de Cubaanse economie in de revolutiejaren 1956-1958 was een gewichtige factor bij de omverwerping van het Batista-regiem. Met het aanrichten van economische schade kan een toestand van onzekerheid en malaise in een stad of land worden geschapen die, zoals in Chili onder Allende, het maatschappelijk leven ontwricht.

3. Met de stormachtige ontwikkeling van de technologie nam ook de kwetsbaarheid van onze samenleving en van de gehele internationale gemeenschap toe. Met de snelle urbanisatie in grote delen van de wereld lijkt ook de ontwikkeling van nieuwe strategieën voor revolutionaire oorlogvoering verband te houden. Het is opmerkelijk dat waar in de conceptie van een Mao-Tsetoeng de nadruk nog op de relatie tussen guerrilla-oorlogvoering en de rol van het platteland valt, in de nieuwere ontwikkeling een aksentverschuiving naar terrorisme als militair instrument en de rol van de stad als "revolutionair slagveld" plaatsvindt. Meer dan de plattelandsguerrilla biedt de stadsguerrilla de strijders zelf voordelen. Intussen is de gedachtenvorming omtrent het terrorisme als militair wapen slechts op zeer beperkte schaal ontwikkeld. De drie grootste theoretici van de guerrilla-oorlogvoering, Mao Tsetoeng, de huidige Vietnamese minister van defensie Vo Nguyen Giap en Ernesto "Che" Guevara weiden over de militaire aanwending van het terrorisme niet uit. Giap beperkt zich slechts tot de opmerking dat "ons volk tegen het contrarevolutionaire geweld van de vijand revolutionair geweld dient te stellen". In Guevara's werk "Le guerra de guerrillas" (de guerrilla-oorlog) wordt - overigens conform de communistische doctrine - terrorisme negatief beoordeeld. Terrorisme, aldus Guevara, is een "negatief wapen", "Wij geloven vast dat het terrorisme geenszins het gewenste effect vermag te sorteren en dat het een volk tegen een bepaalde revolutionaire beweging kan doen keren". In het werk van Guevara zijn dan ook geen recepten voor de stadsguerrilla vervat. Dat neemt overigens niet weg dat de stadsguerrilla in de Cubaanse burgeroorlog (1956-1958) een belangrijke rol heeft gespeeld en de naam Che Guevara in terroristenkringen een begrip is geworden. Vrijwel het enige handboek voor de stadsguerrilla is van de hand van de Braziliaanse ex-politicus en terrorist Marighella. Zoals de profeet van de plattelandsguerrilla, Mao Tsetoeng, die strijdvorm

slechts aanbeveelt

slechts aanbeveelt in combinatie met de geregelde oorlogvoering, zo staat ook bij deze Braziliaan de stadsguerilla niet op zichzelf, maar vormt zij een complement van de plattelands-guerilla. Paradoxaal in het Braziliaanse geval is het feit, dat door het optreden van een beruchte terreurorganisatie als het "Eskader des doods" door de autoriteiten zelf gesanctioneerd werd.

4. Ook wanneer het terrorisme als militair instrument wordt gehanteerd, dient te worden bedacht dat het toch in eerste instantie een wapen van de psychologische oorlogvoering blijft. Terrorismen dient, zoals bekend, de politieke zaak van de terroristen wijd en zijd bekendheid te verschaffen en sympathisanten voor die zaak te winnen. Terreuraanslagen moeten op spectaculaire wijze de vaardigheid van de terroristen om op elk gewenst ogenblik toe te slaan demonstreren en de vijand zoveel mogelijk demoraliseren. Men kan onderscheiden tussen binnenlands terrorisme, soms met financiële en morele steun van bepaalde regeringen bedreven, en internationaal terrorisme. Daar de nieuwe vorm van oorlogvoering geen grenzen en geen regels kent, zou er ook internationaal hard en efficiënt tegen opgetreden moeten worden. De meest ideale manier, zo meende Lord Chalfont in "The Times" (nov. '74), zou zijn dat dit tot stand kwam onder auspiciën van de VN, maar de geloofwaardigheid van deze organisatie achtte hij hiervoor helaas niet voldoende. Hij pleitte dan ook voor de oprichting door de VS, Japan, Engeland, Frankrijk, de Bondsrepubliek en Israël van een organisatie die zich met het verzamelen van gegevens en coördinatie zou moeten belasten. Op die manier zou het zijns inziens mogelijk worden de bewegingen van terroristen nauwkeurig te volgen, onderlinge bindingen vast te stellen en bepaalde landen te waarschuwen indien een aanval beraamd zou worden. Lord Chalfont noemde "de normale nationale afweermethoden" tegen het verschijnsel dat vliegtuigkapingen, koelbloedige moord en meedogenloze terreur voor een politiek doel worden ingezet niet meer voldoende. In 1972 vroeg de Secretaris-Generaal van de VN aan de Algemene Vergadering "maatregelen te overwegen ter voorkoming van het internationaal terrorisme en andere vormen van geweld die onschuldige mensenlevens kosten of in gevaar brengen of fundamentele vrijheden aantasten". De Assemblee stemde met dit verzoek in, maar verzocht tevens om "bestudering van de onderliggende oorzaken van die vormen van terrorisme en gewelddaden die voortvloeien uit armoede, frustratie, grieven en

wanhoop en die

en wanhoop en die sommige mensen ertoe brengen mensenlevens op te offeren, inclusief hun eigen levens, in een poging radicale veranderingen tot stand te brengen".

4. In de Juridische Commissie en de speciale Ad Hoc Commissie inzake Internationaal Terrorisme kwam aan het licht, dat Afrikaanse, Arabische en vele Aziatische ontwikkelingslanden alles trachten te vermijden wat kon wijzen op een onderdrukking of een ontkenning van de legitimiteit van nationale bevrijdingsbewegingen. Om deze reden kreeg een Amerikaans ontwerp - "Conventie inzake de Voorkoming en Bestrafing van bepaalde daden van Internationaal Terrorisme" - geen algemene instemming. Wel gelukte het de bestrijding van de luchtpiraterij een juridische grondslag te geven in de vorm van de Haagse "Conventie tot Bestrijding van het Wederrechtelijk in zijn macht brengen van Luchtvaartuigen" (1970) en het "Verdrag tot Bestrijding van Wederrechtelijke Gedragingen tegen de Veiligheid van de Burgerluchtvaart" (Montreal, 1971). Met betrekking tot de gijzeling van diplomaten stelde de VN-Commissie voor Internationaal Recht een "Conventie ter Voorkoming en Bestrafing van Misdaden tegen Internationaal Beschermden Personen" vast.

5. In een tijd waarin het terrorisme als militair instrument meer gewicht en een steeds meer gestructureerd karakter krijgt, kan het terrorisme bezwaarlijk buiten het militaire gezichtsveld blijven. Aan niet - conventionele wijzen van oorlogvoering besteedden militaire kaders traditioneel weinig aandacht. Dat geldt ook voor het huidige tijdsbestek, hoewel de ervaring leert dat het steeds moeilijker is geworden om tussen conventionele militaire en niet - conventionele strijdwijzen een stringente scheiding aan te brengen. Slechts in exceptionele situaties - b.v. in het Britse en Israëliëse geval, in het Uruguayse geval en in de Argentijnse situatie waar de stijdkrachten in maart 1976 een coup pleegden om, zoals werd gezegd, meer de handen vrij te hebben voor de strijd tegen de Monteneros en het Revolutionaire Volksleger (ERP) - werd de bestrijding van het terrorisme voor een belangrijk deel een zaak van het militaire apparaat. De Israëliëse Commando-actie op het Oegandese vliegveld te Entebbe, in juli 1976, was een spectaculair voorbeeld van een militair antwoord op een terreurdaad die op zijn beurt als een "militaire operatie" tegen Israël bedoeld was. In de oorlogssituatie in Zuid-Vietnam diende het terrorisme van de Vietcong een

militair belang.

militair belang. Toch vormde zijn bestrijding aan Amerikaanse zijde destijds geen specifiek militaire taakstelling: de zorg voor de bestrijding van het Vietcong-terrorisme was toevertrouwd aan civiele diensten, o.m. aan de CIA.

6. Een opmerkelijk feit is dat in de "Dictionary of Military and Associated Terms" van de US Joint Chiefs of Staff voor de term "terreur" en "terrorisme" geen plaats is ingeruimd. In de moderne praxis heeft zich het beeld inmiddels gewijzigd. Het bedenken van scenario's en het postuleren van situaties waarin terreurbestrijding een militaire taak behoort te zijn is een zaak van eminent belang geworden en hangt nauw samen met het vraagstuk van de toenemend militaire aard van het terrorisme. Waar in zo verschillende landen als Iran, Guatemala en West-Duitsland terroristische aanslagen tegen Amerikaans militair personeel zijn gepleegd, is men in NATO-verband zelfs op het optreden van een mogelijk wereldomspannende terroristische organisatie bedacht. Alom bekend is het feit dat de Amerikaanse regering zich bezorgd heeft getoond over het gevaar dat terroristen de hand zouden kunnen leggen op kernwapens; wat gezien de gebrekkige controle op splijtbaar materiaal niet ondenkbaar zou zijn. In een artikel in het tijdschrift voor de Amerikaanse luchtmacht "Air University Review" (jan. en febr. 1977), getiteld "Terrorism as a Military Weapon" (een bron waarvan hier dankbaar gebruik is gemaakt) wijst de auteur, Jay Mallin, op de toenemende frequentie van terrorisme als militair instrument om vervolgens voor een groter militair engagement bij de bestrijding ervan te pleiten. Daarbij stelt hij o.m. de vraag: "Of what use is tank warfare doctrine to an army confronted with a major terrorist problem?" De auteur aarzelt zelfs niet om het meest spectaculaire geval te postuleren: "Terrorists seize the Capitol in Washington while Congress is in session". Meer dan voorheen is het volgens Jay Mallin thans van belang om behalve de politiemacht ook de strijdkrachten met de taak van terreurbestrijding vertrouwd te maken. - In de Bijlage wordt een "tussentijdse balans" van politieke terreuracties gepresenteerd: verre van volledig, vormt het verslag een voortreffelijke en indrukwekkende illustratie van de omvang van het probleem.

MIDDEN-OOSTEN

ALGEMEEN

PALESTIJNSE AANSLAGEN EN KAPINGEN BUITEN PALESTINA VANAF EIND 1974

Sinds de Palestijnse terreuracties van eind 1973-begin 1974 (pag. 5 e.v. - 1975) hebben zich buiten Palestina, behalve de actie tegen de Egyptische ambassade in Madrid van sept. 1975 (pag. 348/3 - 1976), o.m. de volgende acties voorgedaan waarbij Palestijnen waren betrokken: de kaping van een Brits passagiersvliegtuig in nov. '74, 2 aanslagen op het Parijse vliegveld Orly in jan. 1975, de gijzeling van OPEC-functionarissen en ministers in dec. 1975, de kaping van een Franse luchtbus in juni/juli 1976, de aanslag op het vliegveld van Istanboel in aug., de kaping van een Egyptisch vliegtuig in aug., en de kaping van een KLM-toestel in september 1976.

Kaping Britse VC-10 te Dubai

Vier Palestijnse commando's kaapten op 21 nov. 1974 op het vliegveld van Dubai een VC-10 van British Airways, die op weg was van Londen naar Bombay. Zij gaven de gezagvoerder opdracht het toestel naar Tunis te vliegen, waar het na een tussenlanding in Tripoli op 22 nov. aankwam.

De kapers verlangden de vrijlating van 13 Palestijnen, die in Cairo werden vastgehouden — de acht die betrokken waren bij de aanslag in maart 1973 op de ambassade van Saoedi-Arabië in Khartoem (pag. 266/3 e.v. - 1973) en de vijf die in dec. 1973 een Westduits vliegtuig in Rome hadden gekaapt en naar Koeweit overbrachten (pag. 5/1 e.v. - 1975). Voorts verlangden zij dat de Britse regering zich in het openbaar zou verontschuldigen voor de Balfour Declaratie van 1917 (een nationaal tehuis voor joden). Een bron te Beiroet, die beweerde het „opperbevel” van de commando's te vertegenwoordigen, eiste bovendien de vrijlating van de twee Palestijnen die in Nederland gevangen zaten wegens hun aandeel in de kaping van een Britse VC-10 op 3 maart 1974 die met een landing op Schiphol eindigde (pag. 167/1 e.v. - 1974) en van wie één inmiddels betrokken was geweest bij de gijzelingsaffaire in de strafgevangenis van Scheveningen in okt. '74 (pag. 724/1 e.v. - 1974).

De kapers noemden zich volgelingen van „de martelaar Aboe Mamhoud”, de codenaam voor Almed al-Ghafour, een dissident van Al Fatah die in sept. 1974 door Fatah-agenten te Beiroet zou zijn vermoord. Deze groep, die verantwoordelijk werd gesteld voor de aanslag op het vliegveld van Athene in aug. 1973 (pag. 693/3 - '73), zou gekant zijn tegen deelname van de PLO aan vredesbesprekingen over het Midden-Oosten. De PLO veroordeelde de kaping en beschuldigde de Iraakse regering ervan de groep via de in Bagdad wonende Palestijnse leider Mazen Sabri al-Banna (codenaam Aboe Nidal), die bij verstek door een PLO-tribunaal ter dood veroordeeld was, te steunen. De Egyptische regering beschuldigde in dit opzicht de Libische leider, kolonel Kadhafi, en weigerde met de kapers te onderhandelen. De PLO stuurde een vertegenwoordiger naar Tunis voor de onderhandelingen evenals de Britse regering.

Na afloop van een van de door de kapers gestelde ultimata werd op 23 nov. een Westduitse passagier doodgeschoten. Daarop werd met de kapers een compromis bereikt op grond waarvan zij in de nacht van 23 op 24 nov. 36 van de overgebleven 39 inzittenden vrijlieten in ruil voor 7 Palestijnen: vijf uit Cairo die verantwoordelijk waren voor de actie in Rome en de twee uit Nederland.

Op 25 nov. gaven de commando's zich aan de Tunesische autoriteiten over, volgens de Tunesische minister van buitenlandse zaken Habib Chatti hadden zij generlei garanties ontvangen m.b.t. hun behandeling.

Op 8 dec. werd bekend dat de vier kapers en de zeven Palestijnen waren overgedragen aan de PLO. Zij waren de vorige dag vanuit Tunis per vliegtuig vertrokken (waarschijnlijk naar Cairo), nadat zij zich schriftelijk ter beschikking van de PLO hadden gesteld. Op 24 jan. deelde de PLO te Beiroet mee dat de vier kapers waren berecht en dat zij de „zwaarste straf” hadden gekregen.

Aanslagen op Orly

Op 13 jan. 1975 beschoten twee mannen vanaf een openbare weg bij het vliegveld Orly bij Parijs met een bazooka een vertrekkende Boeing 707 van de Israëliëse luchtvaartmaatschappij El Al. Zij misten dit toestel echter en troffen een DC-9 van de Joegoslavische luchtvaartmaatschappij JAT. Daarbij raakten een Joegoslavische steward

en een Franse politiemann gewond. De twee schutters ontkwamen. De verantwoordelijkheid voor de aanslag werd te Parijs opgeëist door het „Mohammed Boudia commando”, genoemd naar de Algerijnse PLO-vertegenwoordiger die in juni 1973 te Parijs werd vermoord (pag. 692/1 - 1973).

Op 19 jan. poogden drie commando's een bazooka-aanslag uit te voeren op een Boeing 747 van El Al maar op het moment van hun actie was dit toestel al buiten het bereik van hun bazooka. Daarop gooiden de commando's granaten om zich heen en volgde een schietpartij, waarbij ca. 30 gewonden vielen, van wie 8 ernstig. In de verwarring wisten de commando's tien personen te gijzelen. De commando's, die zich leden van het „Mohammed Boudia commando” noemden, onderhandelden vervolgens met de Franse minister van binnenlandse zaken, Michel Poniowski, die geassisteerd werd door de Egyptische ambassadeur in Parijs. De gijzelaars werden na 18 uur vrijgelaten, toen de commando's aan boord gingen van een door de Franse autoriteiten beschikbaar gesteld toestel van Air France, dat op 20 jan. 's morgens met een bemanning van drie vrijwilligers van Parijs vertrok en uiteindelijk in Bagdad landde, nadat andere Arabische hoofdsteden een landingsvergunning hadden geweigerd. De piloot verklaarde na terugkeer in Parijs dat de drie commando's een Algerijn, een Palestijn en een Libanees waren. Op 4 febr. verklaarde de Iraakse ambassadeur in Parijs dat de drie commando's nog steeds in Bagdad werden vastgehouden.

Gijzeling OPEC-functionarissen

Op 21 dec. 1975 drongen zes gewapende commando's, o.w. een vrouw (naar later bleek de Westduitse Gabriele Kröcher-Tiedemann, een van de vijf Baader-Meinhof-leden die in maart 1975 in ruil voor de ontvoerde CDU-politicus Peter Lorenz waren vrijgelaten, zie pag. 163/2 e.v. - 1975) het hoofdkwartier van de Organisatie van Olie Exporterende Landen (OPEC) te Wenen binnen, waar toen de 46ste ministersconferentie van de OPEC werd gehouden. Bij de inval werd een Oostenrijkse bewaker gedood. De commando's gijzelden tien ministers en drie hoge functionarissen met hun staf, in totaal ca. 70 personen.

De tien ministers waren: Belaid Abdesselam, minister van industrie en energie van Algerije; kolonel Jaime Duenas Vil-

Laouardi-Alexis Mbouy Boutzit, minister van mijnbouw, industrie, energie en waterkracht van Gabon; Jamshid Amouzegar, minister van binnenlandse zaken van Perzië; Tayeb Abdel Karim, minister van oliezaken en mineralen van Irak; Abdel Muttaleb Abdel Husain al-Kazimi, minister van oliezaken van Koeweit; Ezzedin al-Mabrouk, minister van oliezaken van Libië; Mofia Topio O. Akobo, commissaris voor olie en energie van Nigeria; sjeik Ahmed Zaki Yamani, minister van olie en minerale hulpbronnen van Saoedi-Arabië; en Valentin Hernandez Acosta, minister van mijnbouw en bodemschatten van Venezuela.

De drie andere hoge functionarissen waren: luitenant-generaal Ibnu Sutowo, de president van de Indonesische staatsolie-maatschappij Pertamina; Meshach O. Feyide, de secretaris-generaal van de OPEC; Ali Jaidah, de plaatsvervanger voor de minister van oliezaken van Qatar. (De minister van oliezaken en minerale rijkdommen van Qatar, Sayed Maneh al-Oteibah, had de conferentie reeds de vorige dag verlaten.)

Direct na de inval werd het gebouw door politie omsingeld en vonden schietpartijen plaats, die twee doden vergden (een Libisch lid van het OPEC-secretariaat en een Iraakse veiligheidsfunctionaris) en waarbij een van de overvallers werd gewond; deze, de Westduitser Hans-Joachim Klein, werd naar een ziekenhuis overgebracht.

De verantwoordelijkheid voor de aanslag werd opgeëist door de „Arm van de Arabische Revolutie”, die in een te Genève aangetroffen verklaring — welke ook vanuit het OPEC-hoofdkwartier te Wenen werd verstrekt — de besluiten van de Arabische topconferentie te Khartoem van 1967 bevestigde (geen verdrag, geen erkenning en geen onderhandelingen m.b.t. Israël), alle compromissen verwierp en de Sinai-akkoorden veroordeelde. Perzië werd een „actief imperialistisch werktuig” genoemd en de Egyptische president Sadat „een van de vooraanstaande verraders”, terwijl Irak, Syrië en het Palestijnse verzet als „progressieve” krachten werden geprezen. Geëist werd de volledige soevereiniteit over de oliebronnen „ten voordele van de Arabische volken en andere volken van de Derde Wereld”. De actie van de commando's was gericht tegen een „komplot om erkenning te verkrijgen voor de legaliteit van de zionistische aanwezigheid op ons grondgebied”.

De concrete eisen, die in een afzonderlijk schrijven waren vermeld, waren dat de verklaring om de twee uur door de Oostenrijkse radio en tv moest worden voorgelezen en dat voor de commando's de volgende morgen een bus klaar moest staan om hen naar het vliegveld te bren-

nen. Het koppige bemanningsgereue moest staan om de commando's met hun gijzelaars naar een door hen te bepalen plaats over te brengen. Bovendien moest de gewonde commando dan „dood of levend” naar het vliegveld worden gebracht.

De volledige tekst van de verklaring werd op 21 dec. 's avonds voor het eerst volledig via de Oostenrijkse radio uitgezonden.

Na de spoedzitting van het Oostenrijkse kabinet deelde bondskanselier Bruno Kreisky mee dat het redden van mensenlevens voorop stond. Het beschikbaar stellen van een vliegtuig koppelde hij aan twee voorwaarden: 1) Vrijlating van alle Oostenrijkse gegijzelden en 2) een schriftelijke instemming van de buitenlandse gegijzelden met een vertrek naar een Arabisch land.

Deze voorwaarden werden vervuld en op 22 dec. 's morgens vroeg vertrok een DC-9 van Austrian Airlines met de 33 overgebleven gijzelaars en de zes commando's, incl. de gewonde, naar Algiers. Daar werden de Algerijnse minister Abdesselam en alle gegijzelden uit Ecuador, Gabon, Indonesië, Venezuela en Nigeria vrijgelaten, maar toen onderhandelingen zonder resultaat bleven keerde Abdesselam in het toestel terug, dat vervolgens naar Tripolis (Libië) vloog.

Nadat Libië geweigerd had een vliegtuig met een grotere actieradius beschikbaar te stellen voor een vlucht naar Bagdad (de Iraakse autoriteiten zouden een landing daar hebben geweigerd), mochten de ministers Abdesselam en Mabrouk met nog zes gijzelaars het toestel verlaten, dat daarop via Tunis — waar geen vergunning tot landen verleend werd — naar Algiers terugkeerde. Daar werden op 23 dec. de laatste gijzelaars, o.w. de ministers Yamani en Amouzegar, vrijgelaten. De kapers gaven zich over aan de Algerijnse autoriteiten, die hen op 30 dec. toestonden naar Tripolis (Libië) te vertrekken, waar zij officieel door kolonel Kadhafi werden verwelkomd.

Als reactie op kritiek op dit Algerijnse optreden (o.a. vanuit Egypte) stelde het Algerijnse persbureau APS op 1 jan. 1976 dat de vrijlating van de commando's met instemming van de overige OPEC-staten was geschied als prijs voor de vrijlating van de gijzelaars. In Perzië hadden kranten op 27 dec. al bericht dat de commando's door de Algerijnse regering vrijlating was toegezegd op voorwaarde dat zij de levens van de ministers Yamani en Amouzegar zouden sparen. De Oostenrijkse regering kondigde aanvankelijk een uitleveringsverzoek aan Algerije aan, maar zag daar op 14 jan van

ontbreken van een uitleveringsverzoek niet op zo'n verzoek kon ingaar. Op 30 jan. werd een rapport Oostenrijkse politie gepubliceerd. Ilich Ramirez Sanchez, bijgenaamd „Los” of „De Jakhals”, als leider van de commandogroep geïdentificeerd hoewel dit op 23 dec. in een te uitgegeven verklaring van de „de Arabische Revolutie” ontkennd. Carlos werd verantwoordelijk geïdentificeerd de organisatie van diverse terreursacties volgens de Franse politie o.a. aanslag op de Franse ambassade in Haag in november 1974 (pag. 6-7) en de beschieting van de Franse DC-9 op Orly (zie pag. 8). zou een zoon zijn van een Venezolaanse communistische advocaat en zou leiding hebben gekregen aan de Loemoemba universiteit te Moskou. Volgens „anti-Sowjet-activiteiten” uitgewezen woonde hij vanaf 1970 in Londen. In 1970 werd hij lid van de PFLP van Georges Habache geleid door Michel Moukharbel, de voormalige Europese agent van het PFLP in die op 27 juni 1975 — nadat hij samenwerken met de Franse veiligheidsdiensten — in een flat te Parijs was geschoten, een actie waarvoor de politie Carlos verantwoordelijk werd geïdentificeerd. Volgens de PFLP had Carlos te gerecruiteerd voor minstens zes gijzelingen in Europa tussen medio 1973 en 1975.

Kaping Franse vlucht Gijzelaars te Entebbe door Israëlische

Een luchtbus van Air France op 27 juni tijdens een vlucht van Tel Aviv naar Parijs kort na een tussenlanding te Athene door drie mannen en een die zich de „Che Guevara cellen” van de Haifa-sectie van het Vervrijdings Front (PFLP) noemden. De leider van de groep was de Westduitser Gerd G. Böse; de vrouw bleek de Westduitser Gabriele Kröcher-Tiedeman die ook betrokken was bij de aanslag op het OPEC-hoofdkwartier in Genève (zie hierboven); de twee anderen werden aangeduid als Palestijnse Arabieren of Iraakezen.

De piloot kreeg opdracht het toestel naar Benghazi (Libië) te laten landen waar het 9 uur aan de grond bleef terwijl brandstof werd ingevuld en één van de 248 passagiers het toestel mocht verlaten.

De luchtbus vertrok 's avonds naar de volgende morgen in Entebbe (Oeganda), waar de gijzelaars nog 6 uur in het vliegtuig bleven alvorens zij naar het vliegveld van Entebbe overgebracht. Daar kregen de gijzelaars sel en drank van de beheerder van het vliegveldwinkel die werd ingeleverd dat hij hen verwacht had. De kapers voegden zich zes mannen, waarschijnlijk Palestijnen. Daarop verklaarde Böse dat

ning en passagiers nog steeds onder zijn controle stonden, al geschiedde de feitelijke bewaking van het gebouw door ca. 30 met geweren uitgeruste Oegandese militairen. Na ongeveer een uur bracht de Oegandese president, Idi Amin, een bezoek aan het gebouw. Hij verklaarde op een spoedige vrijlating van de gegijzelde passagiers te hopen, mits Israël aan de eisen van de kapers voldeed.

Deze eisen, die al in Benghazi waren bekendgemaakt, werden op 29 juni aan de Israëlische ambassadeur te Parijs, Mordechai Gazit, overgebracht. Zij luiden toen vrijlating van 53 „vrijheidsstrijders” uit hun gevangenschap in Israël, West-Duitsland, Kenia, Zwitserland en Frankrijk vóór 1 juli om 12 uur 's middags; zo niet dan zouden de gijzelaars een „streng bestraffing” ondergaan.

Die 53 „vrijheidsstrijders” waren: 1) 40 personen, die in Israël gevangen zouden zitten. Daartoe behoorden aartsbisschop Hilarijon Capucci, die een gevangenisstraf uitzat wegens wapensmokkel (pag. 48/1-1975), en de Japanner Kozo Okamoto, die wegens de aanslag op het vliegveld van Lod in 1972 (pag. 549/2-'72) tot levenslang was veroordeeld. 2) 6 personen uit West-Duitsland: Jan-Carl Raspe (een verdachte in het Baader-Meinhof-proces, pag. 538/2), Inge Viett, Ralf Reinders en Fritz Teufel (allen in voorarrest i.v.m. de moord op rechter Günter von Drenkmann in nov. 1974, pag. 163/1-'75), alsmede Ingrid Schubert en Werner Hoppe (veroordeeld tot resp. 13 en 10 jaar gevangenisstraf). 3) 5 personen uit Kenia. Die hadden op 18 jan. 1976, vanuit Oeganda in Kenia aangekomen, een aanslag willen plegen op een El Al-vliegtuig in Nairobi, maar de door Israël voor een PFLP-aanslag gewaarschuwde Keniase autoriteiten arresteerden hen en leverden hen op 3 febr. aan Israël uit. 4) De West-Duitse Petra Krause, een contactpersoon tussen Duitse en Italiaanse anarchistische groeperingen, die wegens illegaal explosievenbezit terecht moet staan in Zwitserland. 5) Uit Frankrijk Amparo Silvia Masmela, een Colombiaanse vriendin van „Carlos”, die volgens de Franse autoriteiten al in december 1975 in vrijheid was gesteld.

Tijdens een tweede bezoek aan de gegijzelden kondigde president Amin de vrijlating van 47 van hen aan (kinderen, vrouwen, bejaarden en zieken), die op 29 juni aan een speciale afgezant van de Franse regering, Marc Bonnefous, werden overgedragen; 46 arriveerden de volgende dag in Parijs terwijl een 80-jarige Fransman in een ziekenhuis in de Oegandese hoofdstad Kampala werd opgenomen. Daarop werden de overige gijzelaars gesplitst in twee groepen: 1) personen met de Israëlische of gedeeltelijk Israëlische nationaliteit en 2) niet-Israëliërs. Op 1 juli ver-

lengden de kapers hun ultimatum tot 4 juli om 12.00 uur. Na onderhandelingen o.l.v. president Amin met Bonnefous en de Franse ambassadeur in Oeganda, Pierre Renard, lieten de kapers nog 101 gijzelaars vrij, allen niet-Israëliërs, die op 2 juli in Parijs aankwamen. In gijzeling bleven 98 passagiers met de Israëlische of gedeeltelijk Israëlische nationaliteit plus de 12 bemanningsleden.

Inmiddels was de kaping veroordeeld door Egypte, Jordanië, Syrië, de Arabische Liga en de PLO, terwijl PFLP-leider Habache (op 11 juli) liet weten dat zijn organisatie niets met de actie te maken had. President Amin onderhield via kolonel b.d. Baruch Bar-Lev, voor 1972 de leider van de Israëlische militaire missie in Oeganda, contact met de Israëlische regering, die een speciale commissie voor de behandeling van de kapingsaffaire had benoemd (premier Rabin en vijf ministers). Een van de leden, minister van transport Gad Yaakobi, deelde op 1 juli in een tv-interview mee dat de Israëlische regering wegens de bijzondere omstandigheden geen andere keus had dan het beginsel van

onderhandelingen met de kapers te aanvaarden. Dit Israëlische besluit werd via de Franse ambassadeur Renard overgebracht aan president Amin en via de Somalische ambassadeur, Hashi Abdullah Farah, aan de kapers.

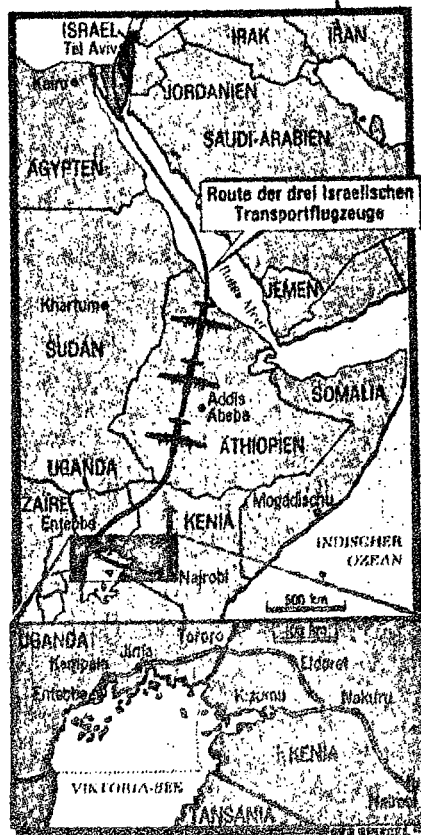
Na uitgebreide inlichtingen te hebben ingewonnen, o.m. van vrijgelaten gijzelaars en Oegandezers, legde de Israëlische stafchef, generaal Mordechai Gur, in de vroege morgen van 3 juli een gedetailleerd plan voor een bevrijding van de gijzelaars — een operatie van 55 minuten — voor aan premier Rabin. Dit plan werd in de middag van dezelfde dag door het Israëlische kabinet unaniem goedgekeurd.

Op 3 juli vertrokken drie C-130 Hercules-vliegtuigen plus een Boeing-707 vanaf het vliegveld Lod. Zij vlogen over de Rode Zee en Soedan. Terwijl de als hospitaalvliegtuig uitgeruste Boeing om 11.26 uur plaatselijke tijd een tussenlanding maakte te Nairobi (Kenia), vlogen de drie C-130's door naar Entebbe.

In de nacht van 3 op 4 juli landden de drie toestellen te Entebbe. De ca. 150 Israëlische commando's onder bevel van brigade-generaal Dan Shomron bezetten de controletoren en veroverden na een kort vuurgevecht het luchthavengebouw, waarbij 7 commando's werden gedood plus een aantal Oegandese militairen en 3 gijzelaars en een Israëlische officier (luitenant-kolonel Jonathan Nathaniyahu) omkwamen. Zes à tien Oegandese Migs aan het eind van de startbaan werden vernietigd. De drie C-130's vertrokken vervolgens na 52 à 53 minuten met de 103 bevrijde gijzelaars. Zij maakten op 4 juli om 1.00 uur een tussenlanding op het vliegveld Embakasi in Kenia, waar werd bijgetankt en door het medische team in de Boeing operaties werden uitgevoerd (een gewonde Israëlische militair overleed later in Nairobi). In de loop van de zondagmorgen (4 juli) keerden de vier vliegtuigen op het vliegveld Lod terug.

Reacties en gevolgen

De Israëlische regering verklaarde op 4 juli dat alle gegevens erop wijzen dat de kaping systematisch was voorbereid door het PFLP met hulp van president Amin. Deze ontkende dezelfde dag in een telefonisch interview met het Israëlische blad *Maariv* dat hij met de kapers had samengewerkt. „Ik kreeg stank voor dank van jullie. In mijn armen houd ik de soldaten die door jullie kogels zijn gedood”. Amin stelde

(Der Spiegel)

vliegveld waren gestationeerd om de Israëliërs te bewaken. "Ik heb hun leven gered". Hij voegde daaraan toe: „Als mijn soldaten op de (Israëliërs) vliegtuigen hadden geschoten, waren jullie soldaten gedood. Maar wij wilden niet vechten”.

President Amin bevestigde dezelfde dag dat 20 Oegandese militairen waren gedood en zeven commando's (2 Duitse en 5 Palestijnse). Onder de gedode Palestijnen was volgens Israëliërs en Oegandese berichten Haj Favez al-Jaber, die in een necrologie in het Koeweitse blad *Al Watan* (6-7) de PFLP-commandant van „speciale operaties” werd genoemd.

Een ander slachtoffer van de kaping was de Brits-Israëliërs mevr. Dora Bloch (74), die voor de Israëliërs operatie naar een ziekenhuis in Kampala was overgebracht en vandaar op 4 juli — naar later bleek — door Oegandese veiligheidsagenten was weggehaald. Op 13 juli werd door het Keniase blad *Daily Nation* bericht dat haar lijk half-verbrand in een bos bij Kampala was gevonden.

Op 22 juli keerde de Franse luchtbus naar Parijs terug. Aanvankelijk had Amin een schadevergoeding verlangd, maar op 21 juli deelde hij de Franse ambassadeur mee dat het toestel „zonder voorwaarden” werd vrijgegeven.

Aanslag op vliegveld van Istanboel

Op 11 aug. 's avonds voerden twee Palestijnen een aanslag uit op het vliegveld van Istanboel. Nadat een granaat was ontploft toen een Turkse veiligheidsagent hun bagage wilde controleren, openden de twee mannen het vuur en gooiden zij handgranaten naar de passagiers in de vertrekhallen, die op de aankomst van een El Al-toestel met bestemming Tel Aviv wachtten. De actie vengde vier doden (2 Israëliërs, een Amerikaan en een Japanner) en 21 gewonden. De Palestijnen, die na ca. 5 minuten werden gearresteerd, noemden zich leden van het PFLP en verklaarden de op het vliegveld van Entebbe gedode commando's te willen wreken. Het PFLP verklaarde te Beiroet niet verantwoordelijk te zijn voor de aanslag.

Tegenover Turkse functionarissen verklaarden de Palestijnen later dat het hun bedoeling was zoveel mogelijk Israëliërs te doden. Zij deelden mee dat zij hun wapens, hun Koeweitse paspoorten en de vliegtickets (Tripoli-Rome-

ontvangen en dat zij hun instructies in Rome hadden gekregen.

Kaping Egyptisch vliegtuig

Op 23 aug. kaapten drie gewapende commando's — volgens *Al Ahram* twee in Aboe Dhabi wonende Palestijnen en een Egyptische student — een Boeing-737 van Egypt Air met 95 passagiers en 5 bemanningsleden tijdens de vlucht van Cairo naar Luxor. Zij droegen de piloot op het toestel naar de Libische stad Benghazi te vliegen. Deze zou dit hebben geweigerd met als argument dat er onvoldoende brandstof voor een rechtstreekse vlucht naar Benghazi aan boord was. Daarop landde het vliegtuig in Luxor, waar als mechaniciëns verklede Egyptische parachutisten het toestel binnendroegen en de kapers overmeesterden zonder dat er slachtoffers vielen. De kapers, die zich leden van een „Abdel-Nasser-groep” noemden, verklaarden de vrijlating van de in Egypte gearresteerde Libiërs te hebben willen eisen.

De Egyptische premier, Mamdouh Salem, maakte op 23 aug. bekend dat de kapers bij hun eerste verhoor hadden gezegd te hebben gehandeld op bevel van het Libische staats-hoofd Kadhafi, die een beloning van \$ 250.000 had toegezegd als zij het toestel naar Libië wisten te brengen. Een woordvoerder van de Libische regering verklaarde de volgende dag dat Egypte de kaping van het vliegtuig zelf had geësceneerd om Libië daarvoor verantwoordelijk te kunnen stellen.

Kaping KLM-toestel

Op zaterdag 4 sept. rond 23.00 uur werd een DC-9 van de KLM, onderweg van Malaga naar Amsterdam, kort na een tussenlanding in Nice gekaapt door drie Palestijnse commando's. Het toestel vloog naar het vliegveld Carthago bij Tunis, waar toestemming voor een landing werd geweigerd. De landingslichten werden gedoofd en de landingsbaan werd versperd met olievaten. Gezagvoerder P. A. Janssen voerde niettemin een landing uit, omdat er nog voor slechts een kwartier brandstof aan boord was. Nadat de brandstofstanks waren gevuld en het beschadigde landingsgestel was gerepareerd vertrok de DC-9 om 4.00 uur.

Om 6.31 uur volgde een landing op het vliegveld Larnaca op Cyprus. Daar vond contact plaats tussen de gezagvoerder en de Nederlandse ambassadeur, H. C. Jorissen. Om 8.30 uur vertrok het toestel, voor-

de luchthaven Ben-Goerion in Tel Aviv werd de verhoogde staatparaatheid afgekondigd, alle lische vliegvelden werden gesloten en een paar Israëliërs toem-jagers vloegen enige tijd buiten het Israëliërs luchtvak bij de DC-9. Na contact de Nederlandse minister van Landse zaken en zijn Israëliërs ambtgenoot werden de Palestijnen uit de onmiddellijke omgeving het KLM-toestel teruggeroepen. Omstreeks 10.00 uur werd de vlucht naca meegedeeld dat de kapers vrijlating van 50 Palestijnen, Israël gevangen zouden zittingen geëist. Later bleek dat alleen ging om de vrijlating van Palestijnen, de Japanner Kozmoto en aartsbisschop Hilari pucci. De acht zouden met raëliërs vliegtuig naar een A land moeten vliegen. De 79 giers zouden worden vrijgelaten dat via het PFLP een daar gesproken codewoord zou zijn nengekomen.

Om 11.37 uur liep het eerste tum van de kapers af, maar raëliërs regering weigerd hun eisen te onderhandelen hadden bedreigd het toestel lucht boven Tel Aviv op te Er volgde om 12.38 uur een landing te Larnaca. De kapers lengden hun ultimatum in uur en poogden tevergeefs nisch contact met Arabische ringen te krijgen, terwijl en het PFLP zich van hen tiederden. Vervolgens stelder pers 16.25 uur als limiet v vertrek van het vliegtuig. 7 nuten voor het verstrijken limiet wijzigden zij hun eisen lating van drie personen: Okamoto en de Palestijn Ben Ahmed Darwish (leider een commando-actie tegen voy-hotel te Tel Aviv in ma Na onderhandelingen met prische autoriteiten, de Nederlandse ambassadeur, een PLO-woordiger en de Libische gezagvoerder lieten de kapers om te weten dat zij bereid waren te staken in ruil voor een vlucht naar een land van hun keuze. Cyprische autoriteiten hiermee in en na ca. 20 kwam een einde aan de ruidurende kaping.

De Palestijnse commando's ken op 8 sept. per schip va sol naar Libanon. (NR) *The Times, Le Monde, FA*

11. Op 30 juni 1975 werd LEMMENS door de arrondissementsrechtbank te Maastricht veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaren en zes maanden. Bewezen werd geacht het meermalen plegen van het misdrijf strafbaar gesteld bij artikel 98c lid 1 sub 2 van het Wetboek van Strafrecht ^{*)}).

12. Op 29 oktober 1975 diende de zaak in hoger beroep voor het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch en werd LEMMENS tot dezelfde straf veroordeeld. Hiertegen stelde de advocaat van LEMMENS beroep in cassatie aan en op 18 mei verwees de Hoge Raad de zaak LEMMENS naar het Gerechtshof te Arnhem. Op 20 oktober 1976 veroordeelde dit Gerechtshof LEMMENS wederom tot een gevangenisstraf van twee jaren en zes maanden. LEMMENS werd op 28 januari 1977 voorwaardelijk in vrijheid gesteld.

*) Artikel 98c, lid 1, sub 2:

-Met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren wordt gestraft:
"hij die enige handeling verricht, ondernomen met het oogmerk
om, zonder daartoe gerechtigd te zijn, de beschikking te krij-
gen over enig gegeven als bedoeld in art. 98"-.

Met een dergelijk gegeven wordt bedoeld:

"enig gegeven, waarvan de geheimhouding door het belang van de
staat of van zijn bondgenoten wordt geboden, daaronder begrepen
enig voorwerp, waaraan een zodanig gegeven kan worden ontleend".

[REDACTED]